

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XXI. De Sortilegijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

TITULUS XXI.

De Sortilegiis.

SUMMARIUM.

1. Ordo doctrine.
2. Definitio Superstitionis.
3. Eius Divisio.
4. Quomodo peccetur per Cultum falsum?
5. Quomodo per Cultum Superfluum?
6. Quid sit Divinatio?
7. &c. Quot modis contingat?
8. Quid sit Superstitio vane observantiae?
9. Quot modis fiat?
10. Quale peccatum sit?
11. An, & quale peccatum sit Divinatio?
12. An, & quale peccatum sit Astrologia Judicaria?
13. Quid praenuntari possit ex avium volatu, vel garritu, motibus animalium?
14. Vel hominis?
15. Aut ejus vocibus?
16. An, & quando Superstitiosa sit conjectura ex hominum partibus, & manuum lineis?
17. Vel ex somniis?
18. Quid sit Sortilegium, & quotuplicis generis dentur Sortes?
19. Quid sint Sortes Divisoriae, & utrum sint licitae.
20. &c. In quibus casibus licitae sint?
21. &c. Quenam Conditiones ad hoc requirantur?
22. Quid sint Sortes Consultoriae?
23. An licitae sint?
24. Quomodo in iis peccetur?
25. Prohibentur in Electionibus ad Dignitates, & Beneficia Ecclesiastica.
26. 41. Quo Jure?
27. An invalida sit etiam Electio Commissariorum per Sortes facta?
28. An Sorti committi possint Lites Ecclesiasticae, & Beneficiales?
29. &c. Quid sint Sortes Divinatoriae, & an ille sint licitae?
30. &c. Poena Sortilegorum.
31. Quid sit Magia, & quotuplex?
32. An Magica, vel Superstitiosa censerit debeant etiam illa, quae speciem pietatis preferunt, ut sunt verba, & signa Sacra?
33. Quis sit Judex in crimine Magiae, & Sortilegii.
34. Poena Magorum, Divinatorum &c.

Post Falsi Crimen sequuntur Sortes, quod etiam ipsae falsi speciem, & non raro etiam malitiam in se contineant: non quidem omnes, sed illae maxime, ex quibus vani, & superstitiosi homines de futuris eventibus, & aliisque rebus omnino reconditis conjicere solent. Quod cum species superstitionis sit, ideoque, antequam ad Sortes digrediar, pauca aliqua de superstitione praefari libet.

Quaeritur 1. quid sit *superstitio*?
 2. *superstitio* juxta S. Thom. 2. 2. q. 92. art. 1. est vitium Religioni oppositum, secundum excessum; quia nimirum illa exhibetur cultus Divinus creaturae, cui non debetur, vel DEO, cui debetur, & modo, quo exhiberi non debet. Dicitur autem secundum excessum, non quidem quoad circumstantiam Quantum; nam nihil potest esse secundum se nimium in materia Religionis: sed secundum alias circumstantias; ut ex dicendis constabit.

Est autem quadruplex *superstitio* teste S. Thom. l. cit. 1. quando Deo exhibetur cultus modo indebito: & haec appellatur *superstitio indebiti modi colendi Deum*. 2. quando cultus Divinus exhibetur creaturae, eam loco DEI adorando: & haec appellatur *idololatria*. 3. quando homo

petit à creatura instructionem, quae à solo DEO haberi potest, atque ita hunc cultum Divinum creaturae tribuit, volens per ipsam instrui de futuris, aut de praeteritis, aut praesentibus occultis: & haec appellatur *Divinatio*. 4. quando homo in suis actibus omittit dirigi à DEO, ut petit Cultus Divinus, hunc tribuens creaturae, petendo directionem ab ipsa: & haec appellatur *superstitio vane observantiae*. De secunda superstitionis specie, seu de Idololatria nihil hic attinet dicere.

Dub. 1. quomodo peccetur per *superstitionem indebiti modi Cultus Divini*?
 2. peccari potest dupliciter 1. quando cultus est falsus, ac proinde perniciosus 2. quando est superfluus. *Cultus falsus* juxta S. Thom. 2. 2. q. 93. art. 2. contingere potest dupliciter. 1. quando cultus est falsus *ratione rei significatae*, ut si quis ritibus, & caeremoniis Judaicis modo coleret DEUM; nam tunc significatio Cultus discordat à re significata: erant enim caeremoniae Veteris Testamenti praefiguratio Christi adventuri, quo adveniente exspirabant, nisi quod aliqua ex certa, & rationabili causa etiam in novo Testamento à Summis Pont. retentae, receptaeque sint, qualis est Purificatio post partum c.

Bbb 2

un.

uv. de rurif. post part. Et 2, quando est falsus ex parte colentis: quod accidit, quando quis nomine Ecclesie adhibet aliquid ad colendum DEUM contra ipsius institutum; sicut enim falsitatis vitium incurrit proponens ex parte cuiuspiam aliqua ab ipso minimè commissa, ita idem vitium incurrit, qui in persona Ecclesie contra eius mentem aliquo cultu DEUM afficit. Sanch, l. 2. mor. c. 37. n. 2.

5 *Cultus superfluus* juxta S. Thom. art. 2. cit. est, qui eis ceremoniis exhibetur, quæ iudicio proborum, & sapientum nec ad DEI gloriam, nec ad excitandum spiritum, aut illecebras carnis demandas quidquam conferunt, ut si quis in oratione, aut Missa certum numerum, colorem, aut situm candelarum pro certo aliquo effectu obtinendo adhibeat; si velit dici Missam à Sacerdote, qui vocatur Joannes; si præter Rubricas Breviarii, & Missalis, aliquid dicat in Missa, vel Officio Divino, quod dicendum non est, & hoc non ex errore, sed ex fine aliquid propterea obtinendi. Huc pertinet, quod fit alicubi à vinitoribus, qui si Festo S. Urbani serena tempestas sit, statuum hujus Sancti floribus coronatam inter tripudia in popinam inferunt; si verò ea die sint pluvie, demergunt in puteum: item quod alicubi in pagis apud rudem plebem est usitatum, ut sanctam Crucifixi, vel aliam Imaginem certis diebus butyro deliniant &c. quæ omnia, & his similia à locorum Parochis, & Ordinariis, tanquam superstitiosa, prohibenda & removenda esse præcipit Trid. sess. 22. in Decret. de observ. & evitand. in celebr. Missar. 8. postremò.

6 Dub. 2. quid sit Divinatio, & quot modis contingat? 1. Divinatio, hoc loco dicitur significatio occultorum ex pacto cum Dæmone. Dicta autem est Divinatio, quali Divinitatis æmulatio, & qui huic studebant, Divini appellabantur; quia Divinitate plenos se esse simulant, & astutà quadam fraudulentia hominibus futura conjeçant, ut ait D. Augustinus relatus can. igitur 1. caus. 26. q. 3. ubi etiam varia Divinationum, & Divinatorum genera, ut incantatores, ariolos, aruspices, augures &c. commemorat, & describit: de quibus S. Scriptura Lev. 19. v. 31. inquit: Non declinetis ad Magos. nec ab Ariolis aliquid scitèmini, S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 1. Azor p. 1. l. 9. c. 12. Valent. D. 7. q. 12. p. 1. Suar. de Relig. l. 2. de superst. c. 7. n. 1. & 2. Less. l. 2. de 3. c. 43. n. 22. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 1. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 1. Palao tr. 17. D. 1. p. 3. n. 4. Engl. bic n. 9.

7 Porro Pactum cum Dæmone in Divinatione aliquando est Expressum, quan-

do homo expressam, seu explicitam voluntatem habet aliquid sciendi à Dæmone; aliquando verò Implicitum, quando pro cognitione rerum occultarum signum aliquod vanum adhibetur, vel inspicitur: Quale signum, cum ex se non habeat potestatem à DEO, vel natura id, quod desideratur, significandi, neque boni Angeli aliquid hominibus revelent absque DEI voluntate, & jussu sequitur, quod ab alia substantia intelligente, videlicet à Dæmone talis significatio implicite, sive opere ipso petatur. Less. n. 24. Sanch. n. 12. Laym. n. 2. v. Divinatio duplex est. Engl. n. 10.

Prior, seu illa, quæ fit per pactum expressum, generali nomine appellatur Necromantia: ejusque novem sunt species. 1. Prestigium, quando Dæmon variis apparitionibus superstitiosorum oculos perstringit, se illorum aspectibus obiciens, & occulta docens. 2. Divinatio per somnia, quando instructio Dæmonis per somnia speratur. 3. Necromantia specificè accepta, quando adhibitis sanguine, & certis carminibus videntur mortui resurgere, loqui, & docere. 4. Divinatio per Pythones, quando Dæmon per homines arreptitios. 5. Geomantia, quando per signa in corporibus terrestribus, e. g. ligno, metallo, lapide &c. apparentia. 6. Hydromantia, quando per signa apparentia in aqua. 7. Aeromantia, quando per apparentia in aère. 8. Pyromantia, quando per apparentia in igne. 9. Aruspicium, quando per apparentia in extis animalium ipsi sacrificatorum docet; Sanch. l. cit.

Posterior, seu illa, quæ fit per pactum implicitum, duplex est. Una est, quando cognitio occultorum vanè procuratur ex consideratione alicujus dispositionis, aliàs existentis in quibuscunque rebus. Altera, quando queritur ex dispositione eorum, quæ homines consultò faciunt, causâ ejus cognitionis adipiscendæ. Illam S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 3. dividit in novem species. Nam 1. est Gemethlia, quando cognitio hæc queritur ex siderum motu aut situ. 2. Augurium, quando ex animalium vocibus, aut ex hominum sternutatione. 3. Auspicium, quando ex avium volatu, aut quorumvis animalium motu. 4. Omen, quando ex hominum vocibus, præter intentionem prolatis. 5. Onyrositica, quando ex somniis. 6. Phsygnomia, quando ex totius corporis humani signis. 7. Spatulamantia, quando ex spatulæ signis. 8. Metoposcopia, quando ex fronte. 9. Chiromantia, quando ex inspectione manuum, harumque lineis cognitio futurorum queritur. Al-

10 Alterum divinandi modum S. D. l. cit. in duas dividit species. Prima est Geomantia, cum ex punctorum protrahione cognitio quaeritur. Secunda dicitur Divinatio per sortes, quando cognitio futurorum quaeritur ex lignis resulantibus ex plumbo liquefacto, & in aquam projecto, vel ex consideratione festucae ex duabus oblatis electae, vel ex schedulis projectis in urnam, projectione taxillorum, consideratione ejus, quod aperienti librum occurrit &c.

11 Dub. 3. quid sit *superstitio vana observantia*? *Superstitio vana observantia*, ut colligitur ex S. Thom. 2. 2. q. 96. art. 1. § 2. est, quando per media inutilia, & à Divina Providentia minimè ad hoc ordinata procuratur aliquis effectus, e. g. consecutio alicujus boni, vitatio mali, aut damni illatio alteri facta. Dicitur autem *Vana observantia*, quia vel non consequitur effectum intentum, vel si consequatur, plus noxae, quam commodi affert; commodum enim affert in corporalibus, & temporalibus, detrimentum verò est animae. Quare differt à Divinatione, quod divinatione ordinetur solum ad cognitionem occultorum, in debito modo comparandam; Vana autem observantia ad effectum externum tendat. Sanch. l. 2. mor. c. 40. n. 1.

12 Fieri potest & ipsa dupliciter, scilicet per pactum expressum cum Dæmone, & per pactum implicitum duntaxat, & tacitum. Prior est, quando quis à Dæmone expressè invocato, aut in commercium adducto aliqua incognita media addiscit, quae naturales causae sunt ad effectus producendos, vel quibus applicatis Dæmon occultè operatur: quod fieri potest dupliciter, scilicet Dæmonem verbis invocando, vel facto ipso, quando quis, sciens Dæmonem per id medium vanum operari, illud usurpat. Posterior tribus modis contingit.

1. quando alicujus calamitatis, vel prosperitatis cognitio per vanam Divinationem procuratur, ut ea cognitione homo edoctus aliquid faciat, aut vitet.

2. quando adhibentur preces vel voce, vel scripto, vel appensa collo, concurrentibus vanis aliquibus circumstantiis, ex quibus appareat illas preces minimè ad DEUM referri, ut vel sic ab illo expectetur effectus.

3. quando vanè adhibentur aliqua media, tanquam efficaces alicujus effectus causae, sive sint naturalia, ut herbae, sive artificialia, ut characteres, figurae, quae inefficaces causae sunt à se eum effectum producendum.

13 Porro Superstitio vana observantia, in qua intervenit pactum expressum cum Dæmone, semper est peccatum mor-

tale gravissimum, sive deinde effectus speratus excedat naturalem Dæmonis potestatem, sive illam non excedat: nec inter fideles potest aliquis excusari per ignorantiam; quia res ista pra se ipsa fert suam malitiam. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 17. & c. 40. n. 12. Illa verò, quae fit per pactum implicitum duntaxat, licet & ipsa ex genere suo peccatum mortale sit (quia est contraria Religioni, & cultui DEO debito) ex diversis tamen capitibus potest fieri peccatum veniale scilicet 1. propter ignorantiam vincibilem quidem, sed non crassam, & affectatam. Valent. 2. 2. D. 6. q. 13. p. 3. Sanch. c. 40. cit. n. 13. 2. ex parte intentionis, ut si quilibet superstitiones istas exerceat, non quasi efficaces, sed tanquam vanas ex levitate quadam. Valent. Sanch. l. cit. 3. ut vult Valent. l. cit. ex parvitate materiae: sed melius negatur, in hoc genere posse dari parvitatem materiae; quia usurpatio talium mediolorum, seclusa ignorantia, gravem deordinationem continet in quacunque materia, si seriò adhibeantur: secus, si joco, & ad experiendum effectum causa curiositatis; tum enim qui semel uteretur hujusmodi superstitione, Sanch. l. cit. putat esse veniale.

Quaeritur 2. an, & quale peccatum sit *Divinatio*? *Divinatio*, quae fit per pactum expressum cum Dæmone, semper peccatum mortale est, sive pactum hoc verbis fiat, sive facto ipso: neque excusat fidelem ignorantia, ut n. prec. dictum est de Vana observantia. Illa verò, quae fit cum pacto implicito, licet & ipsa ex genere suo peccatum mortale sit, nec parvitate materiae excusari possit, à peccato tamen mortali excusari potest vel ratione ignorantiae, non affectatae, & nimis crassae, vel ex intenuone Divinantis non superstitiosa, quia scilicet ea divinatione utitur joci causa ad se obiectandum. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 17. § tribus seqq. Similiter venialis est vanitas, quando observantur somnia, auguria, sortes, haruspicia & reliqua, per quae divinatur, si iis utens non adhibeat illis certam fidem, sed formidinem tantum ex iis concipiat. Less. l. 2. de J. & J. c. 43. n. 53. Sanch. c. 38. cit. n. 21. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 10. Palao tr. 17. D. 2. p. 8. n. 4. Engl. hic n. 17. & alii ab his cit. Optimè cum Delrio l. 4. disquis. Mag. c. 2. q. 7. advertit Sanch. l. cit. esse rem valde periculosam juxta hæc actiones dirigere illis minimè credendo; quia Dæmon per hujusmodi saepe in pejora pertrahit, & in magis feriis decipit.

Dub. 1. an, & quatenus illicita sit *Astrologia*? *Astrologia*, distinguendo; nam Duplex Astrologia apud DD. est. Una *Naturalis*, quae ex siderum situ, cursu, motum-

motuque conjectantur ea, quæ naturaliter contingunt, ut sunt Eclipses, pluviz, grandines, venti, anni fertilitas, morbi, morborum curationes, & similia, ex siderum influxu dependentia. Altera *Judiciaria*, quæ ex Astrorum inspectione prædicuntur futuri eventus fortuiti, & à libero arbitrio hominis dependentes, vel præterita, aut præsentia profus occulta manifestantur v. g. Titium esse, aut fore homicidam, furem, contracturum matrimonium cum tali persona, hoc tempore &c. Prior non est illicita; est autem posterior, cujus ratio est: quia hæc conjectatio vel fundatur in Astris tanquam in causis actuum liberorum; & tunc tollitur libertas liberi arbitrii, utpote quod in actibus suis exercendis supponeret causam necessariam: vel fundatur in astris, tanquam in signis: & tunc cum signa naturalia effectuum istorum non sint necesse est, ut sint signa ex institutione, quæ institutio cum non sit à DEO, vel Angelis bonis, erit cons. à Demone: & sic intervenit pactum cum isto tacitum.

16 Quæ causa est, ob quam Astrologiam hanc utrumque Jus gravissimè interdixerit: Civile quidem l. *Mathematicos* 10. C. de *Episcop. audit.* l. *artem* 2. l. *nemo* 5. l. *si* 7. C. de *Malefic.* & *Mathemat.* ubi nomine Mathematicorum non illi accipiuntur, qui honestas, & utiles Mathematicas disciplinas docent, sed qui Astrologiam Judiciariam dicto modo exercent, & hujusmodi occulta ex astris, tanquam causis, aut signis illorum necessariis nuntiant *Canonico autem can. igitur* 1. *caus.* 26. q. 3. *can. non liceat* 3. *caus. cit. q.* 3. *can. illud* 6. *caus. ead. q.* 2. & novissimè in *Motu proprio Sixti V.* quem refert *Quarant. Bulkar. V.* *Astrologia Judiciaria*, ubi etiam in specie damnantur facientes judicia, & Nativitates hominum, qui *Genethliaci*, vel *Horoscopici* dicebantur, teste *Augustino* relato in *can. igitur cit. Suar. tom. 1. de Reliq. l. 2. de superstit. c. 11. n. 5.* & 12. *Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 27.* & seqq. *Less. l. 2. de Just. c. 43. n. 32.* & seqq. *Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 5. v. verum tamen Palao. tr. 17. D. 1. p. 4. n. 1.* & seqq. *Engl. bic n. 12. König ibid. n. 5.*

17 Dub. 2. quid conjectari, & prænuntiari possit ex avium volatu, vel garritu, motibus animalium, vel hominis, ejusque voce? R. ex avium volatu, animalium motibus, horumque voce prænuntiari licet, & absque superstitione possunt aliqua futura evenientia, quorum illa signa sunt, ut pluvia, tempestas, serenitas; quia revera horum signa sunt. *S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 7. Azor. p. 1. l. 9. c. 15. fin. Less. l. 2. de Just. c. 43. n. 45. Sanch. l. 2. mor.*

c. 38. n. 38. Imò quia una, eademque causa cælestis, eademque Constellatio movet animalia, & inclinat homines ad effectum aliquem, ex his animalium vocibus, ac motibus probabiliter conjici possunt etiam aliqua ad homines pertinentia: sed ut bene cum *Valentia* advenit *Sanch. l. cit. n. 39.* conjectura hæc tenuissima est; tum quia hi effectus non necessarò ab eadem communi causa procedunt in homine, à qua in Brutis; tum verò etiam quia homo est dominus passionum suarum, quæ à causis cælestibus concitari quidem possunt, non tamen vinci, si homo non velit. Hinc superstitionum est, signa ista extendere ad prædicendum ex illis plus, quàm illa indicent. *S. Thom. l. cit.*

Multò adhuc debilior conjectura sumi potest ex motibus humani corporis; tum quia motus isti sæpe non ab impressione cælesti, sed à libera voluntate proficiscuntur; tum etiam, quia cum reliqua animalia quietiorem phantasmiam habeant, signa cælestium impressionum certiora edunt. *Valent. 2. 2. D. 6. q. 12. p. 3. v. Et idem etiam. Sanch. l. cit. n. 41.* Et quidem si exiis, quæ profus fortuito contingunt, v. g. ex sternutatione, ruptione corrigiæ calcei, occurso funeris, aut certorum animalium &c. conjectare aliquis velit, quidpiam sibi, vel alteri feliciter, vel infeliciter evenitutum, manifesta est superstitio, & peccatum ex genere suo mortale, nisi excusatur per simplicitatem, aut ignorantiam, vel fides hujusmodi signis adhibeatur solum dubia, & cum formidine. *Azor. c. 22. q. un. Less. n. 62. Et seqq. Sanch. n. 42. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 10. Engl. bic n. 14.*

Ex vocibus hominum, quatenus significant, nulla de effectibus contingentibus potest conjectura sumi; quia cum significant ad placitum, non ex cæli constellatione, sed ex ratione proveniunt: quare Divinatio per illas est semper superstitiosa: nisi cognitio tunc expectetur à DEO; nam quandoque per aliquam vocem humanam, præter intentionem dictam, licet expectare cognitionem à DEO: nec tunc erit omen superstitiosum. *S. Thom. 2. 2. cit. ad 3. oportet tamen eo casu percipere Divinum lumen, aut præceptum ad hæc, & non ex sola hac facili credulitate, & fiducia moveri ad opus, ut notat. Cajet. art. cit. fin.*

Dub. 3. an, & quando Superstitiosa sit conjectura ex hominum partibus, & manuum lineis? R. duplicem à DD. Physiognomiam, & Chiromaniam dici: una est *Naturalis*, altera *Astro-*

Astrologica. Hæc superstitiosa est; quia ex partium corporis dispositione, & manuum lineis prædicit prosperos, & adversos hominis eventus, & multa alia, quæ inde sciri non possunt. Azor. p. 1. l. 9. c. 16. fin. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 45. § 47. Contra illa, seu *Naturalis*, per quam ex inspectione membrorum, & lineamentis corporum conjectura aliqua fit de hominis complexione, ingenio, corporis temperie, bona vel mala valetudine, propensione quoad morbos, aut mores, non est prohibita: quamvis circa mores talis conjectura fit valde fallibilis, cum educatio hominis, societas, regimen vitæ, & rationis multa contra naturalem inclinationem mutare soleant; & quod subinde dispositio unius membri malum indicat, per dispositionem alterius membri in eodem corpore corrigitur. Hinc cautè in istis est procedendum: nec major hujusmodi signis, quàm par est, adhibenda fides. Laym. n. 5. v. *altera species*, Engl. n. 14. König. n. 5.

21 Ex quo sequitur, non esse licitum de bona, vel mala fortuna interrogare Ægyptios: eritque istud peccatum mortale, quando interrogantur animo firmiter credendi illorum dictis. Secus, quando hoc fit, prout fit communiter, ob curiositatem, & animo ridendi; tunc enim esset vanitas venialis, prout cum Navar, Alcozer, Ludov. Lopez, & aliis monet Sanch. l. cit. n. 48. nisi tamen interrogans talis esset, ut videntibus grave scandalum generaret. Sanch. l. cit.

22 Dub. 4. an, & quo pacto licita sit observatio somniorum? 24. licet aliquando DEUS viris Sanctis, vel etiam aliis ad finem aliquem speciale per somnium revelet aliquid, sicut exempla habentur de Josepho Patriarcha Gen. 20. de Josepho Christi Nutritio, & Magis. Matib. 1. § 2. de quo non potest dari certa Regula, sed ex materia somni, & ad quem finem tendat, item ex qualitatibus somniantis, aliisque circumstantiis interpretatio est faciendâ à viris probis, & in hoc genere somniorum per specialem DEI gratiam excitatis. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 52.

23 Ordinariè tamen ex ipsis SS. Litteris observatio somniorum prohibita est, ut patet Lev. 19. v. 26. Deut. 18. v. 10. § Eccl. 34. nisi quoddam aliquando ad colligendam dispositionem corporis somnia, præsertim à Medicis observari possunt; quia juxta abundantiam humoris Cholericis, Phlegmaticis, Melancholicis, Sanguinei diversa somnia causantur in homine. Quare ex somniis colligere bonam, vel malam corporis affectionem,

nihil Superstitionis continet: contra Superstitiosum est significationem illorum extendere ad ea, quæ ex liberi arbitrii libertate pendent; cum enim somnia horum causa non sint, nullam cum his effectibus connexionem habent. Sanch. c. 38. cit. n. 49. § seqq. Less. c. 43. n. 50. § seqq. Laym. c. 3. cit. n. 6. Palao tr. 17. D. 1. p. 5. n. 2. § seqq. Engl. n. 15. König. n. 5.

Dub. 5. quid sit *Sortilegium*, & quotuplicis generis dentur *Sortes*? 24. *Sortilegii* nomen dupliciter solet accipi: aliquando *proprie*, & *specialius*, & in hoc sensu *Sortilegium* est *Divinatio*, quâ per *Sortes Divinatorias*, & falsa signa ope *Dæmonis* futura, & occulta manifestantur. Aliquando *generalius*: & tunc nomine *Sortilegii* veniunt omnes Superstitiones, *Divinationes*, & *Magiæ*, ut bene advertit Engl. hic n. 1. In præsentî titulo *Sortilegii* nomen significat usum *Sortium*, quæ aliquando licitæ, aliquando illicitæ sunt; nam triplicis generis *Sortes* inveniuntur apud S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. scilicet *Divisoria*, *Consultoria*, & *Divinatoria*.

Quæritur 3. quid sint *Sortes Divisorie*? 25. *Divisorie sortes* sunt, quibus jus indivisum, aut dubium, pluribus competens, inter eos dividitur, aut uni applicatur. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 8. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 2. Vivian. in c. 1. b. tit. pr. Gonzal. in c. 3. ibid. n. 7. Pirhing n. 1. Hoc *Sortium* genus ex communi doctrina per se licitum est, ut rectè advertunt Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. de Superst. c. 12. n. 3. § 4. Less. l. 2. de J. § J. c. 43. n. 58. Sanch. l. 2. mor. c. 32. n. 27. Barbos. in c. fin. b. tit. n. 4. § 5. Wagnereck ibid. V. unum elegisti. Vallens. hic n. 2. & alii passim cum S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. in Corp. & S. August. relato can. fors 1. caus. 26. q. 2. ibi, *Sors non aliquid mali est*.

Ratio est, quia nec in se mala sunt, cum nullam contineant Superstitionem; nec in damnum ullius injustum cedunt, cum usurpentur ex mutuo consensu, & conventionem plurium, æquale jus habentium; nec ullo Jure prohibentur: imò Civili apertè approbantur l. in tribus 13. junct. l. seq. ff. de Judic. l. si quis 5. ff. famil. hercisc. l. si duobus 3. C. commun. de Legat. Et ita olim sorte divisa inter Israëlitas est terra promissionis. Num. 33. v. 54. & Jos. 15. v. 1. Excipiuntur, nisi ob circumstantiam aliquam accidentariam, & extrinsecam hujusmodi *Sortes* fiant illicitæ, vel Jure positivo specialiter, & expressè sint prohibita. Pirhing hic n. 5. Et

Et ita prohibetæ sunt in Electione ad Dignitates, & Beneficia Ecclesiastica, prout dicitur *infra n. 38.*

27 Dub. 1. quibus casibus licitum sit adhibere Sortes Divisorias? *3.* adhiberi possunt, & solent 1. si inter hæredes, socios, vel commilitones dividenda sint bona hæreditaria, vel communia, aut prada ex hoste relata.

2. Quando de una, & individua re inter duos, vel plures lis est, & quia æquale omnium jus est, ea lis aliter definiti non potest; tunc enim adjudicari uni per sortes potest. Et hoc verum est, etsi ad ejusmodi causam Civilem, & temporalem per Sortes determinandam auctoritas Superioris non accedat; quia in his res, de qualitatur, potest per privatum pactum litigantium alteri adjudicari, adeoque in illis, etiam per Sortes potest lis dirimi. *Pirhing n. 14. cum aliis.*

28 3. Licetæ sunt Sortes Divisorie in Electionibus ad Officia Sæcularia; quia nusquam id reperitur interdictum; quamvis enim *c. fin. b. tit. fin.* videatur eas indistinctè in Electionibus prohibere, ibi, *Sortis usum in Electionibus perpetua prohibitione damnantes*; tamen, ut cum aliis rectè advertit *Sanch. c. 38. cit. n. 58.* verba illa intelligenda sunt juxta subjectam materiam, de qua textus ille tractabat, nempe in Electionibus Ecclesiasticis. Adde tamen cum *Abb. in c. fin. cit. n. 3.* etiam in Officiis Sæcularibus conferendis meliùs abstinere à Sortibus. Imò ejusmodi Officium per Sortes collatione interdum potest peccari graviter contra Justitiam Distributivam, si Sortes mittantur temerè, & promiscuè inter promovendos, sive digni sint, sive indigni; id enim repugnat rectæ administrationi Reip. ejusque communi bono. Itaque ut hujusmodi Electiones per Sortes licitè fiant, cavere debet, ut non mittantur, nisi inter illos, qui digni sunt, & idonei ad officium, ad quod eliguntur per Sortes, ita saltem, ut non appareat manifestus, & notabilis excessus inter illos; tunc enim vitabitur periculum, ne Sors cadat super indignum, vel notabiliter, & aperte minus dignum, & idoneum *Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. de superst. c. 12. n. 15. Sanch. c. 38. cit. n. 67. Pirh. hic n. 11.*

29 4. Sorte designari possunt periculose Stationes in bello, & aliæ periculose functiones; nam ita habet usus passim receptus: Sic enim milites inter se sorte dividere solent, quæ Legio prior hostem, vel civitatem invadere debeat. Sic tempore pestis dirimi potest, quis ex Sacerdotibus, vel Medicis ad curam corporum, vel animarum exponendus sit. Sic in

periculo communis naufragii, si necesse sit ad alleviendam navim aliquos in mare profligare, vel projici, ne omnes pereant, forte ex omnium consensu decidi potest, quinam ejiciendi sint: imò etiam quibusdam invitis, reliqui navigantes sortiri possunt, & fortis eventum exequi; vel etiam Navarchus eligere potest tale medium ob commune bonum. *Less. c. 43. n. 58. Sanch. n. 59. §. n. 62. Vivian. in c. 1. b. tit. post med. Pirhing n. 6.*

5. Quando plures sunt rei criminis, nec omnes puniri, aut impunitos dimitti expedit, uni eorum poena mortis, vel alia per Sortes decerni potest, prout in militia est praxi receptum. *Less. n. 58. cit. Sanch. n. 60. L-ym. tr. 10. cit. c. 3. n. 8. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 3. Valens. hic n. 2. Engl. n. 3. Wiestner n. 2. Reiffens. n. 5.* ubi tamen duo sunt advertenda. 1. ut omnes rei sint, & de hoc constet; nam si de persona, quæ delictum commisit, non constet, nullatenus licet eam sortibus indagare; quia præter Divisionem ibi admixtam est periculum puniendi innocentis, si fors in ipsum cadat, aut rei, non legitime probato ejus delicto. *Sanch. n. 61.* 2. ut æqualis fortientium culpa sit; quia alias iniqua esset sortitio quoad minus nocentes. *San. h. n. 60.* Ratio autem, quare in casu, quo omnes fortientes in æquali sunt culpa, est, quia in tali sortitione nemini fit injuria, cum omnes mortem sint meriti; sed potius singulis fit favor, quatenus eis spes offertur evadendi mortem. *Pirhing n. 6.*

6. Denique quotiescunque nulla ratio apparet, cur in aliquo commodo, vel incommodo alter alteri præferendus sit, forte res definiti potest. *Less. n. 58. Pirhing n. 6. fin.*

Dub. 2. quanam conditiones requirantur, ut Sortes Divisorie licitæ sint? *3.* requiri quatuor maxime. 1. ut eventus sortis expectetur à DEO, non à Dæmone, nec ab Astris, fato, aut fortuna. 2. ut Sors fiat simplici animo, & cum debita reverentia, sine admixtione alicujus superstitionis, vel abusu rerum Sacrarum, seu S. Scriptura. 3. ut illi, qui sortiuntur, æquali jure nitantur, aut æquali sint poenâ digni. 4. ut præcipua fortientium intentio non sit inquirere voluntatem DEI modo extraordinario, sed tantum litium, discordiarum, sive invidiarum ablatio. *Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 64. §. seqq.*

Ex harum circumstantiarum defectu Sortes redduntur illicitæ: sed diverso malitiæ gradu; nam ex defectu *prime* est grave peccatum; quia simul miscetur supersti-

perfitio. Ex defectu *secunda* erit vel grave, vel leve peccatum, prout gravis, vel levis committitur irreverentia. Ex defectu *tertia* injustitiam continent, & pro hujus gravitate peccatum sunt. Ex defectu *quarta* continent peccatum vanitatis; quia carent debito fine; etenim finis non debet esse inquirere voluntatem DEI modo extraordinario, eò quòd modus iste sit omnino incertus, utpote nulli DEI promissioni innitens. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 7.

34 Quæritur 4. quid sint Sortes Consultoriae? *Sortes Consultoriae* sunt, quibus occultæ veritatis manifestatio, vel anticipis consilii directio à DEO postulatur. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 56. Vivian. in c. 1. b. tit. pr. Gonzal. in c. 3. ibid. n. 7. Pirh. hic n. 1. Engl. ibid. n. 4. Et sic olim per hujusmodi fortes deprehensum est furtum Achan Jos. 7. v. 14. Saul electus in Regem 1. Reg. 12. v. 20. Matthias pro Juda Produttore suffectus in Apostolatam. Act. 1. v. 26. juxta illud: *Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.* Prov. 16. v. 33.

35 Dub. 1. an Sortes Consultoriae sint licitæ? Videntur licitæ esse ob exempla n. præc. allata. Sed exemplarista nihil probant; quia in relatis casibus ex speciali DEI instinctu adhibita sunt. *Hinc dicendum*, extra casum, quo urgente necessitate, Divina Voluntas aliâ viâ investigari non potest, regulariter esse illicitas, prout patet ex can. *sortes 7. caus. 26. q. 5.* ubi sub gravibus pœnis prohibentur: & merito; quia sunt quædam tentatio DEI, & iis utentes exponunt se periculo, ne DEO permittente, à Diabolo decipiantur. Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. c. 12. n. 25. Less. l. 2. de g. c. 43. n. 60. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 85. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 9. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 10. Vivian. in c. 1. b. tit. circ. med. Engl. hic n. 4. Pirhing n. 4. König n. 10. v. *sortes Consultoriae.* Wiestner n. 3. Reiffenstuel n. 4. cum S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8.

36 Non tamen in his Sortibus semper peccatur graviter, si non expresse petatur, vel expectetur revelatio futurorum, aut occultorum à Dæmone, vel à fato quodam fidereo casu, aut, qui non reducuntur ad DEUM; fiunt enim sæpe ex vanitate, aut curiositate, de qua si taliter fortientes interrogos, respondebunt, sibi nihil esse cum Dæmone, fato, vel casu, quæ à Divina Providentia non proveniant; quamvis saltem leviter hoc modo delinquant, quòd ejusmodi Sortibus Divinam Providentiam sine justa causa subijciant, R. P. S. bmalzgrueber L. V. T. I.

ejusque consilia quasi expiscari veliat. Wagnereck in c. 1. b. tit. art. 2.

Imò si quatuor sequentes conditiones concurrant, absolute sunt licitæ Sortes Consultoriae. 1. necessitas spiritalis, aut temporalis personæ, vel etiam rerum, ad magnum damnum vitandum. 2. ut cum debita reverentia ad DEUM mittantur Sortes. 3. ut fervetur modus proportionatus, ne scilicet Sanctorum Reliquiæ, aut Divina Oracula convertantur ad Sæcularia, vel temporalia lucra, secus ad damnum vitandum. 4. ut sint circa debitam materiam, seu talem, circa quam Sortes non sint prohibita, prout sunt Dignitates, & Beneficia Ecclesiastica. Sanch. c. 38. cit. n. 85. Verùm de his ulterius

Dub. 2. an Sortes Consultoriae, & Divisoriae adhiberi possint in Electionibus ad Prælaturas, Dignitates, & Beneficia Ecclesiastica? *negativè*, ut clarè patet ex c. *fin. b. tit.* & notant Sanch. l. cit. n. 71. Laym. n. 9. Palao n. 5. Vivian. in c. 1. b. tit. circ. med. Gonzal. ibid. n. 9. Barbof. in c. *fin. cit. n. 1.* & 2. Vallens. hic n. 3. v. *hinc prohibitum est.* Engl. ibid. n. 4. *proceditque* hoc etiam casu, quo duo electi habent paria Vota, & neutra eligentium pars vult cedere; quia c. *fin. cit.* sortium usus in Electionibus ad Dignitates, & Officia Ecclesiastica absolute, & sine restrictione damnatur, Sanch. l. cit. n. 74. Palao p. 6. n. 6. Gibalin. de negot. tom. 2. l. 4. c. 9. art. 8. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 8. Pirhing hic n. 10. Reiffenstuel n. 7. ibid.

Ratio est, quia Electio personarum Ecclesiasticarum ad Dignitates, & Officia debet fieri ex delectu, & cum ratione, attendendo ad capacitatem personarum, & merita illarum; unde illa non est casui, & cæcæ fortunæ temere subijcienda, ne contingat eligi minus dignum, & minus habilem. Itaque in discordia Electorum, cum duo paria Vota habent, res per Compromissarios determinanda est, vel Superior adeundus, qui Electores compellere potest ad concordandum, vel certum terminum eis præscribere ad eligendum, quo elapso potestas eligendi ad ipsum devolvatur, ut docet Gloss. in c. *pen. V. tenetur de Rescript. in 6.* Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. de superst. c. 12. n. 7. Sanch. c. 38. cit. n. 74. Pirh. hic n. 10.

Dub. 3. quo Jure Sortes ab Electione removeantur? *Ratio dubitandi est*, quia Sorti committentes Electionem, exponunt Ecclesiam periculo, ne

Ccc

loco

loco digni accipiat Pastorem indignum, quem præfici Jus Naturale prohibet. *Sed distinguendum est*, an in Electionem, per Sortes faciendam, veniant digni cum indignis, an digni tantum, sicut factum est in Electione S. Matthiæ, ubi cum ipso propositus est Joseph, qui cognominabatur *Iustus*. Si primum, ratio dubitandi allata rectè probat, Electionem per Sortes Jure naturali prohibitam esse. Si secundum, illicita solum est Jure positivo humano per *c. fin. cit.* Ratio est, quia tali casu nullam dedecentiam Juris naturalis continet. Cajet. *Summ. V. sors ad fin. Valent. 2. 2. D. 6. q. 12. p. 3. v. ex eodem capite. Azor. p. 1. l. 9. c. 21. q. un. v. at verò in Electionibus. Suar. l. 1. de Superst. c. 12. n. 3. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 83. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 5. Barbof. in c. fin. cit. n. 5. fin. Zoef. bic n. 4. Pirhing n. 12. Wiestner n. 6. Reiffenstuel n. 10.*

41 Estque Electio talis, per Sortes facta, ipso Jure nulla, ut notat Abb. in *c. fin. cit. n. 5. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 9. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 9. Zoef. bic n. 5. Engl. n. 4. Reiffenstuel n. 8.* Ratio est, quia est contra formam Electionis, in *c. quia propter 42. de Elect. præscriptam*; nam in hoc cap. statuitur, ut Electio fiat per formam Scrutinii, vel Compromissi, vel Inspirationis, & decernitur, quòd formâ ibidem præscriptâ non observatâ, Electio futura sit ipso Jure invalida. Non debet tamen prohibitio hæc extendi ultra Electiones propriè dictas: & hinc si dubium sit, quis ex pluribus præsentari aut promoveri debeat ad Beneficia, non electiva, & omnes illi sint æquè digni, poterit id Sortibus committi per *Reg. Odit 15. in 6. Wagnereck in c. fin. v. Sortis usum not. 2.*

42 Dub. 4. an etiam invalida sit facta per Sortes Electio Compromissariorum, quibus deinde committatur Prælati Electio? *34. probabilis eam Jure subsistere, ut notant Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. de Superst. c. 12. n. 11. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 83. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 9. Passerin. de Elect. c. 18. q. 5. n. 11. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 3. Pirhing bic n. 13. Wiestner ibid. n. 7. quia c. quia propter cit. solum irritatur Electio Prælati aliter, quam ut ibi præscriptum est, facta, nulla facta mentione Electionis Compromissariorum.* Accedit, quia *c. fin. cit. Honorius III. Electionem istorum, per Sortes factam, reprehensione quidem dignam pronuntiat, & in posterum vetuit; at sine Decreto*

irritante: imò eandem Autoritate Apostolica confirmavit.

Dub. 5. an Sorti committi possint Lites Ecclesiasticæ, & Beneficiales? *32. mutuo colligantium consensu, & accedente autoritate Legitimi Superioris, posse: & tunc is, cui fors favet, Jus ad Beneficium non à colligante, qui id propria autoritate in alterum transferre non valet c. admonet 4. de renunt. sed à Superiore obtinet, arg. c. nisi essent 21. de Preb. & c. questum 5. de rer. permut. Suar. l. 2. de Superst. c. 12. n. 11. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 78. Laym. tr. 10. cit. c. 3. n. 8. v. denique. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 7. Gonzal. in c. fin. cit. n. 8. Pirhing bic n. 14. Engl. n. 6. Wiestner n. 8.* Secus est, si hoc fiat auctoritate propria; tunc enim erit prohibitum uti fortibus Sanchez l. cit. cum enim neuter litigans possit alteri sua autoritate, & pacto conferre titulum legitimum Beneficii, nec constet, uter litigantium habeat titulum Beneficii, periculum est, si fortè alter litigans titulo iusto carebat, ne possideat Beneficium absque illo. Accedit, quia omne pactum, in initum autoritate propria circa Beneficium Ecclesiasticum litigiosum, est Simoniacum *c. fin. de pact.*

Quæritur 5. quid sint Sortes Divinatorie, & an licitæ illæ sint? *34. Sortes Divinatorie sunt, quæ ad cognoscenda futura contingentia, aliæque occulta v. g. ad furti, aut homicidii authorem detegendum adhibentur. Vivian. in c. 1. b. tit. pr. Gonzal. in c. 3. ibid. n. 7. Pirhing bic n. 1.* Sortes istæ non tantum, quando per invocationem Dæmonis expressam, sed etiam, quando per verba, scripturam, signa &c. cum eventu, aut alia re occulta nullam connexionem habentia, fiunt, illicitæ & superstitiosæ sunt. S. Thom. 2. 2. q. 95. art. 3. in corp. Abb. in c. 1. b. tit. not. 1. Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. de Superst. c. 12. n. 28. Less. l. 2. de J. & J. c. 43. n. 27. & seqq. ac præcipuè n. 61. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 88. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 9. v. Divinatoria. Palao tr. 17. D. 1. p. 6. n. 12. Conzal. in c. 1. b. tit. n. 8. Wagnereck in c. 2. ibid. Vallens. bic n. 3. Pirhing n. 2. & 3. Wiestner n. 9. Reiffenstuel n. 3. & patet ex can. non liceat 3. can. si quis Episcopus 5. can. sortes 7. &c. caus. 26. q. 5. & c. in talibus 1. b. tit. Ratio est, quia cum sint medium improprietatum, & vanum ad talem finem, vel effectum (DEUS enim nusquam promissit, se temperaturum Sortes ad præsignificanda futura, vel

vel occulta aperienda) ideo admixtam habent saltem tacitam Dæmonis invocationem, ut Sortes regat, & occultum manifestet.

45 *Neque obstat*, etsi ad tale Sortilegium S. scriptura, vel alii Libri Sacri adhibeantur, ut si v. g. ex recitatione quorundam versiculorum S. scripturæ unâ cum aliis signis adjunctis inquiretur de furto, vel alio delicto hominis; nam nihilominus illicitum, & sub pœna Excommunicationis damnatum est *can. aliquanti 6. Sc. caus. 26. q. 5. & c. in talibus cit.* talis enim Scripturarum applicatio à SS. PP. vana, & temeraria reputatur; proinde DEUS per eam non facit revelationem, vel miraculum; sed potius Diabolus, qui gaudet tali peccato hominum, in contemptum SS. Litterarum, transfigurans se in Angelum lucis, sub ficta pietate decipit, & ad hanc deceptionem non curat etiam S. scripturâ uti: sicut habetur exemplum in Evangelio *Matth. 4.* ubi Dæmon, tentando Christum in eremo, allegavit illum versiculum *Psalm. 90. quia Angelis suis mandavit de te Sc. Engl. hic n. 7.*

46 Dub. 1. quæ pœnæ in Sortilegis Jure Civili decretæ sint? *R.* hoc Jure in eos bonorum publicatio, imò aliquando ignis supplicium à Constantino Imp. *l. nullus 3. & l. nemo 5. C. de malefic. decretum est.* Hodie pro qualitate delicti, & circumstantiarum istius coërentur pœnâ arbitrariâ, nempe carceris, relegationis, & aliquando etiam ultimi supplicii, ut videre est apud Brunem. *ad l. cit. à n. 1. Pirh. hic n. 18. & denique, Wiestner ibid. n. 20.*

47 Dub. 2. quæ pœnæ in Sortilegis Clericos latæ sint à Jure Canonico? *R.* hoc Jure jubentur ab Officio, & Beneficio deponi, & ad agendam perpetuam pœnitentiam detrudi in Monasterium *can. non oportet 4. Sc. duob. seqq. caus. 26. q. 5. cap. in talibus 1. & c. seq. b. tit. Gloss. fin. in c. 1. cit. Abb. ibid. n. 2. Barbof. in c. 2. b. tit. n. 4. Pirhing hic n. 17. König n. 8. Reiffenstuel n. 14.* Imò eos degradandos, & Curie Sæculari tradendos, desumi videtur ex *can. admonent 15. caus. cit. q. 7.* quem tamen textum rectè Pirhing, & Wiestner *l. cit.* cum Diaz *præf. crim. can. V. Sortilegi c. 111. n. 2.* monent intelligendum non de Degradatione reali, sed verbali tantum, seu depositione ab officio, & Beneficio, nisi Divinationes, & Sortilegia saperent Hæresin, & negaretur DEO, vel tribueretur Diabolo, quod DEO soli competit, & reservatum est; tunc

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

enim has exercentes pœnis Hæreticorum forent obnoxii, de quibus actum est *suprà Tit. 7. à n. 86.*

Dub. 3. quæ pœnâ coërcendi sint Laici Sortilegi? *R.* in hos quando Hæresis suspicio abest, ferè procedit Curia Sæcularis Abb. *in c. 1. h. tit. n. 3. Clar. S. Hæresis n. 25. Sanch. l. 2. mor. c. 38. n. 92. Wiestner hic n. 12. Reiffenstuel ibid. n. 13.* Potest tamen in eosdem etiam procedere Judex Ecclesiasticus: & quidem, si admoniti se non emendent, & servi, aut viles existant, verberibus, & cruciatibus castigandi sunt, liberi verò, & honestiores in perpetuum carcerem sunt relegandi *can. contrâ 10. caus. 26. q. 5.* imò etiam excommunicandi *can. admonent. cit.* Possent etiam ab Episcopo turpiter deonestari, impresso stigmatè, atque è Diocesi ejici *can. Episcopi 12. q. cit.* ac insuper, si Magiæ rei sunt, Curie Sæculari tradi, per Bullas *infra n. 52.* allegandas.

Quæritur 6. quid, & quotuplex sit Magia? *R.* Magia est ars, seu ratio operandi mira. Dividitur in *Naturalem, & Superstitiosam, seu Diabolicam.* Illa est, quæ per causas naturales absque Dæmonis ope quædam producuntur mirabilia: *Hec verò seu Superstitiosa est, quæ Dæmonis ope mira facit: & habet duplicem finem, videlicet primò propriam ostensionem, vel aliud proprium, aut alienum commodum, ope Dæmonis consequendum; & secundò noxam alteri, Dæmonis ope inferendam: quæ noxa sic illata vocatur Maleficium, vel Veneficium, Reiffenstuel hic n. 12.* Ex quo sequitur differentia Magiæ à Divinatione; nam per Divinationem petitur occultæ veritatis cognitio, per Magiam autem alicujus operis effectio. *Engl. n. 16.*

Dub. 1. an Magica, vel Superstitiosa censerentur etiam illa, quæ speciem pietatis præferunt, ut sunt verba, & signa sacra? *R.* Si his aliqua miscantur vana, & inutilia, quæ ad DEI cultum non pertinent, v. g. quòd Sacra verba dici debeant ad aures jumenti ægrotantis, quòd Signum Crucis debeat formari characteribus ignotis, quòd ligatura fieri tribus funiculis &c. usurpationem horum signorum, & rerum non immeritò pro Superstitiosis, & magicis habendam esse; nam ut post S. Thom. *2. 2. q. 95. art. 2. Sc. 4.* pro regula tradunt DD. Catholici, quidquid præter Ecclesiæ consuetudinem adhibetur ad operationem aliquam secuturam, si talem operationem efficiendi vim naturalem non

Ccc 2

ha-

habet, ad Magiam superstitiosam pertinet.
Engl *hic n. 16.*

51 Dub. 2. quis sit Judex in crimine
Magiæ, & Sortilegii? R. crimen
hoc mixti fori est, ita, ut non tantum
Clericos, sed etiam Laicos, hujus cri-
minis reos, judicare, & punire Judex Ec-
clesiasticus possit *arg. can. contra Idolorum*
10. caus. 26. q. 5. Abb. in c. 1. h. tit.
n. 3. Clar. S. Hæresis n. 25. Sanch. l. 2.
mor. c. 38. n. 92. Palao tr. 17. D. 1. p.
13. n. 6. Pirhing hic n. 19. Reiffenstuel
ibid. n. 18. Estque Jurisdictio in Sor-
tilegos, & Magos &c. Ecclesiasticis Ju-
dicibus specialiter attributa per *Bullam*
Sixti V. incipit Cæli, & terre, quæ est
septima hujus Papæ, & habetur *tom. 2.*
Bullar. Cherubin.

52 Dub. 3. quæ sit poena Magorum,
Divinatorum, & eorum, qui libros,
de tali materia tractantes, edunt, vel
legunt? R. de *Jure Canonico*, præ-
terquam quod incurrant infamiam *can.*
constituimus 9. caus. 3. q. 5. afficiuntur Cen-
suris Ecclesiasticis, item poenâ incarcerationis,
aliisque similibus, pro qualitate
delicti: aliquando etiam Curia sæculari
traduntur castigandi. Potè tque Judex
Ecclesiasticus hujusmodi extraditionem fa-

cere absque ullo periculo Irregularitatis,
& sine obtenta speciali facultate Papæ Ju-
re ordinario, ita tamen, ut si Clericus
Curia Sæculari tradendus sit, prius de-
gradetur, ut bene advertit Delrio *Disquis.*
Mag. l. 5. sect. 16. ubi etiam formam
Sententiæ contra Maleficos ferendæ, &
traditionis ad Curiam Sæcularem faciendæ
exhibet. Videantur speciales Consti-
tutiones Pontificiæ de hoc editæ, præci-
pue *Innocentii VIII.* incipit *Summis tom. 1.*
Bullar. Cherub. *Leonis X.* incipit *Honestatis*
tom. 1. cit. Gregorii XV. incipit *Omnipotens*
tom. 3. & Sixti V. cit.

De *Jure Civili* poena gladii con-
stituta est *l. nemo 5. C. de malefic.* Ex
Constit. crim. Carol. V. autem faciendâ est
distinctio; nam juxta illam Magiam exer-
centes cum damno tertii, igne cremandi;
sine aliorum damno autem ejusdem rei
arbitrariâ Judicis poenâ v. g. relegationis,
vel etiam ultimi supplicii pro diversitate
circumstantiarum puniuntur. *Carpz. pract.*
crim. q. 49. n. 1. & q. 50. n. 49. & seq.

Engl *hic n. 18.* *Reiffenstuel ibid. n.*
17. & patet ex art. 109.
Confi. cit.

